

juh-neveket sorolja fel: *bira*, *birka*, *burka*. Rank cseh-német szótárában sl. (= slovak) jelzéssel: *bíra* ‚kurzwolliges schaf‘, *birka* id. Loos tót-ném.-magyar szótárában: *birka* ‚kurzwolliges schaf‘. Bernolak: *birka* ‚ovis annicularis‘. Azt hiszem, mindezekből nyilvánvaló, hogy nemcsak azt a juhajt, a melyet régibb emlékeink *birka*-juhnak vagy morva juhnek neveznek, hanem magát a *birka* szót is a morva juhos gazdák terjesztették el nálunk.

A magyaroktól a *birka* szó tovább terjedt a bácskai szerbekhez (*bírka* ‚art schafe‘ Vuk³, p. 27) s magyarországi vendekhez is: *bírka* Plet. E szóról legutóbb Primus Lessiak (Alpendeutsche u. Alpen-slaven in ihren sprachlichen Beziehungen, Germ.-Rom. Monatsh. II, 281) ezt írta: „Birke, m. d. *pirkx(e)*, *pirx(e)* ist im Bair.-österr. die Bezeichnung für graue oder rotbraun und weissgescheckte, also birkenfarbige Tiere . . . ; slov. *birka* muss vor der Verschiebung von germ. *b* > *p* im Bair., also in vorahd. Zeit übernommen sein, eine spätere Entlehnung hätte *pirk(a)* . . . ergeben“. Lessiak, úgy látszik, nem ismerte a m. *birka* szót, mert különben e kissé merész magyarázatot aligha kockáztatja meg.

Poncsos ‚nagyhasú, hasas (pl. tehén, disznó)‘. E szót eddig ketten jegyezték fel, Király Pál és Varga Ignác, mindketten az Őrségből (MTsz., NyFüz. IX, 12). Simonyi szerint (Nyr. XXXIV, 101) „nyilván összefügg az olasz *panciuto* ‚poczakos‘ és *pancia* ‚poczak‘ szókkal. Talán a szlovénség útján jutott a két dunántúli vidékre, de szlovén szótárban nem találok“. A közvetítő nem a szlovénség, hanem a németiség volt. A latin *pantex* román származékai: ol. *pancia*, fr. *panse* (vö. még sp. *pansa*, pl. *Sancho Pansa* nevében is) még a kfn. korszakban átkerültek a németbe is: *panze* ‚magen, wanst, schmerbauch eines menschen, wanstiger meusch‘ Grimm, Wb. VII, 1427—8. A nép nyelvében e szónak olyan alakjai járatosak, a melyek az őrségi *poncs-os* szónak pontosan megfelelnek: *pantsch* ‚ein in den niedrigen sprecharten für *wanst* übliches wort‘ Adlung; *bansch*, *bantsch* ‚venter, schmerbauch‘ Grimm, Wb. I, 1119. GOMBOCZ ZOLTÁN.

Eszteendőnt. A *gyanánt* szó magyarázatában (MNy. VII:215) hivatkoztam többek közt az Érdy-codexben előforduló *kőfalánt*-ra, melyben a *kőfalán* ragos alakhoz is hozzáfüggedt a *-t* rag.

E magyarázatot a Nyr. (40:326) semmi áron sem akarja elfogadni s azt állítja, hogy a *kőfalánt* „csak sajtó- vagy tollhiba lehet, mert az ilyen *-t* csakis határozó-szóknál mutatható ki“.

Most olvasom a DöbrC.-ben (524. l.): „Elt kedeg iob ez oftorlas vtan zaz es negven eztendönt es latta v fiait es fianak fiait mind neged nemzetlegig“ (Vixit autem Iob post haec centum quadraginta annis, etc.).

SZILY KÁLMÁN.